

eenige vogels in de dichte sparreboompjes onze aandacht, die weldra door ons als Grauwe klauwieren (*Lanius collurio*) herkend werden en waarvan een exemplaar aan de wetenschap geofferd werd en door een hageltje getroffen in ons bezit kwam; het was een volwassen jong, dat door den heer Snouckaert ter prepareering werd ingepakt en medegenomen.

Een oogenblik uitblazend onder de hooge dennen, hoorden wij kortbij den roep van den torenvalk en waren wij spoedig weer op de been om tot de ontdekking te komen, dat eenige boomen verder een nest met jonge torenvalken boven boven onze hoofden prijkte. Uit de geluiden maakten wij op dat de jongen reeds bijna volwassen en vrij na op uitvliegen waren en ik had dan ook de voldoening mijn gastheer, dien ik denzelfden middag overhaalde om dat nest ook eens te gaan bekijken, het aardige schouwspel te kunnen toonen van twee jeugdige roofvogels, die met hun eerste wiekslagen de wijde wereld ingingen. Vreemd kwam het aantal „twee“ mij voor, immers het geleg van den torenvalk bedraagt van drie tot zelfs zes stuks, doch dat raadsel loste zich twee dagen later op, toen ik op eenigen afstand van het verlaten nest een leeg-gelooopen torenvalkenei (groengrijze variëteit) in het mos vond liggen. Zou dat een eekhoornmisdaad geweest zijn?

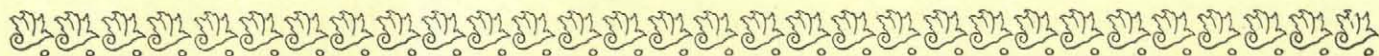
Was het uitvliegen een interessant gezicht, van niet minder belang was de collectie „Gewölle“, onder het nest gevonden. Deze ballen, als onverteerbaar voor den maag weder uitgeworpen, lagen op den grond verspreid en bleken bij onderzoek grootendeels uit muizenhaar, muizenschedels, kleine beentjes en dekvleugels van kerfdieren te bestaan; bij geen der vele exemplaren, die ik opraapte en uitploos kon ik vederen of vogelschedels ontdekken.

Dat de torenvalk ook niet altijd door de andere vogels als een gevaarlijke roofvogel wordt gevreesd, bleek duidelijk uit de onmiddellijke nabijheid van een houtduif (*Columba palumbus*), die zonder eenige angst voor haar naaste burens, haar nest aldaar had gebouwd en op haar twee helder witte eieren, die van omlaag op het doorzichtige nest te zien waren, zat te broeien.

Met ouderliefde schijnen de torenvalken maar matig bedeed te zijn, want de drie keeren, dat het mij gegeven was een nest met jonge torenvalken te vinden, trokken vader noch moeder zich iets van hun kinderen aan, niettegenstaande het noodgeschrei der kleinen bij de nadering van onraad, terwijl zij zelve in de omtrek bleven rondzwerven.

(Wordt vervolgd). R. 218

C. STOLK.

Uit een Reigerkolonie op Schouwen-Duiveland.

(Vervolg van bladz. 181.)

Eenmaal onder de boomen gekomen, moet ge maar niet verschrikt zijn van wat lawaai, want dan is het slaan tegen de boomen, schreeuwen en te keer gaan, dat hooren en zien vergaan, terwijl de reigers, uit hun zoete rust oggeschrikt, onder luid gekrijsch en geklapwiek het hazenpad kiezen, hun nesten onbewaakt achterlatend. Een enkele broedende blijft zitten. Ge vraagt, waartoe dit alles dient. Een poosje geduld en de enkele kraaien, die ge van de verschillende kanten der wei tusschen de boomen door naar de nesten der reigers ziet vliegen, zullen u het raadsel oplossen. De jongens houden zich stil en zijn in gespannen verwachting over de dingen, die komen zullen. Enkelens onzer loopen al vast naar de verschillende kanten der wei; waartoe, zult ge later zien. Laat ons nu vooreerst in het oog houden de kraai, die zich stil op een tak van een boom onder een nest heeft neergezet, schuw om zich heenziende. Met levendige belangstelling volgen wij hare bewegingen. Al dichter en dichter nadert zij met kleine sprongetjes het nest. Ge zijt

enkel aandacht; nog een wip... en zij zit in het nest. Straks blijven onze oogen daarop gericht. Een oogenblik later ziet ge de zwarte dievegge met een ei overdwers in den bek uit het nest een eindje naar omlaag duiken, om dan met kalmen wiekslag haar weg tusschen de boomtakken door te nemen en in de naburige wei haar ei te gaan uitdrinken.

Nu wij er zijn, behoeft zij daar evenwel niet op te rekenen, want zoo is de kraai uit den boom gekomen, of een daverend slaan en schreeuwen verbreekt de stilte en met waren hartstocht zetten wij de kraai achterna.

Deze is echter niet verschrikt genoeg, om het ei te laten vallen. Daarom houden we ons nu stil; zoo gauw mogelijk loopen we de vliegende kraai achterna. Daar nadert ze den grond, ze bemerkt ons niet en maakt aanstalten om te gaan zitten. Dit is voor ons het kritieke oogenblik; we blijven even staan; daar zit ze. Ze rekt even den hals, kijkt even in het rond en maakt zich gereed, om in het inmiddels neergelegde ei een gat te slaan;...

als ze opeens een vreeselijk geweld hoort der op haar toe galopperende jongens, wat haar dadelijk het hazenpad doet kiezen, met achterlating van het ei, dat zoo in ons bezit komt en ons, om de eigenaardige wijze, waarop wij het verkregen, een ware schat is. We haasten ons nu weer naar de „reigerwei“ terug, om het spelletje opnieuw te beginnen. We zien nu wel 5 à 6 kraaien heimelijk van tak op tak springen en die het dichtst bij een nest zit, trekt onze aandacht.

Intusschen zijn echter de reigers voor een groot deel teruggekeerd en staan boven op hun nest of zweven er over heen. Als ge nu de bewuste kraai dan ook in het nest ziet wippen, hoort ge eensklaps een gekrijsch en gekras, of heel de kolonie in opstand is. De betrokken reiger vliegt krijschend op de kraai toe; deze, intusschen een ei in den bek hebbende, keert zich even tegen den reiger, om haar vlucht te kunnen nemen en daarna tusschen de takken der boomen door, zich uit de voeten te maken; in 't begin achtervolgd door den reiger, die echter haar tusschen de takken niet volgen kan en al dadelijk de vervolging moet staken, terwijl de kraai, hiervan bewust, doodkalm haar weg vervolgt. Dat wij haar weer nazetten, spreekt vanzelf; nog enkele malen gaat dat zoo voort; nu eens hebben wij het ei, doch even dikwijls blijft de kraai de gelukkige bezitster.

We gaan naar huis; ge begrijpt niet, wat de jongens er toch mee voor hebben, elk hoopje bladeren het onderst boven te woelen; ge zijt op 't punt, het te vragen, als op ^{een} der makkers van vreugd naar boven springt, in de opgeheven hand een reigerei houdend. Op uw verwonderd gezicht lees ik nu de vraag: „Hoe komen die daar?“ Welnu; ook hier hebben we te doen met slimheid der kraaien. Of het roofzucht, dan wel zorgen voor de toekomst is, ze staakt'twerk niet, ook al is ze zat gedronken. Ze steelt maar al door en stopt de eieren, die ze rooft, heimelijk weg onder bladeren, of dood gras, om ze te verorberen, als ze op andere dagen minder succes heeft. Is dat niet prachtig mooi? Moesten dergelijke feiten niet veel meer een onderwerp van studie uitmaken, dan het maar al te veel in zwang zijnde van buiten leeren van verdeelingen en categoriën, zonder iets waar te nemen?

Schijnt het niet, alsof de dieren met menschelijk verstand zijn bedeed; voorwaar, uwe belangstelling in het eigenaardige, de samenleving der dieren betreffende, moet er door gestegen zijn.

Opvallend is het ook nog, dat de door de kraaien gestolen eieren haast uitsluitend zuiver zijn. Ik hoorde ervaren klimmers daaromtrent beweren, dat de kraai steeds eieren steelt uit een nest, waarin het aantal van vijf, als de grens van het te leggen aantal eieren, nog niet bereikt is. Op welke gronden

die bewering rustte, hoorde ik niet, doch aangenomen, dat het zoo is, moet het ons dan niet opnieuw met verbazing en bewondering vervullen!

Brengen we nu nog eens de weide een bezoek, als er jongen zijn, in Juni b.v. Van verre treft een luid gesnater en gekwebbel uw oor. Naderbij komende treft het uw oog, dat het gras onder de boomen vuilwit is gekleurd en kijkt ge eens naar boven, dan ziet ge hetzelfde aan nestentakken en bladeren. De oorzaak daarvan is u reeds bekend.

Als ge wat preciesjes op uw kleeven zijt, waag u dan niet onder de nesten, want ge komt er niet onbeklad onder vandaan. Trotseert ge echter dit gevaar, dan zijt ge in de gelegenheid, allerlei overblijfselen van visch te vinden, misschien wel een heelen paling, wat mij vaak gebeurde.

Of in dien tijd de kraaien ook de jongen meenamen, weet ik niet. Onmogelijk komt het mij niet voor, daar ze wel jonge hazen aanpakken en ze, tot een tiental vereenigd, wel een haas in zijn leger aanvallen. Dat ze ook ten opzichte van andere vogels o. a. kippen, eenden, fazanten, patrijzen en de moerasvogels: kievieten, tureluurs, wulpen, kluiten en gutto's als roovers optreden, daarvan heb ik de zekerste bewijzen, weer door eigen waarneming. Doch dit te bewijzen, ligt thans niet op mijn weg. Als dit in den smaak valt, wil ik dan later nog eens een stukje inzenden betreffende uitsluitend de samenleving der kraaien met andere vogels en dieren.

Reeds werd opgemerkt de aanwezigheid van sperwers in de weide. Ze nestelden er ook in de boomen, doch evenals de kraaien, niet tusschen de reigers, doch meer achteraf en in lagere boomen. Ik weet nog goed, dat ik er een paar malen de bruinroode, donkergespikkelde, bijna rolronde eieren gevonden heb en wát blijde was, dat ik mijne verzameling doppen er mede verrijken kon. Ik zag ook vaak de sperwers met elkaar of krijgertje spelen of vechten; ik durf hier niet beslissen. Wel schreeuwden ze als razenden en legden wonderen van vlugheid aan den dag in het vliegen en zwenken. Soms waren er wel 6 à 7 bij elkaar. Hun bezigheid, 't zij spel of vechtpartij boeide hen zóó, dat ze ons soms zoo weinig opmerkten, dat ze vlak voor onze voeten, elkaar stevig omklemd houdende, neervielen. Of ze ook op eieren of jongen der reigers aasden, is voor mij nog een vraag, die ik gaarne beantwoord zag; onwaarschijnlijk komt het mij niet voor. Voor zoover mij bekend, maken ze van het bouwen van een nest niet veel werk, daar ik telkens de eieren vond in een oud kraaiennest. De eerste maal, dat ik ze vond, was ik niet weinig verwonderd, dat in denzelfden boom, op denzelfden tak een woudduif zat te broeden. Ik kan me nog maar niet begrijpen, dat den sperwer dat beest met rust liet.

Uit een ander nest haalde ik in één jaar twee

keer 5 kraaieneieren en een keer 5 „stikveugel-eieren”, (Zeeuwsch dialect; stikken = plotseling ergens op toeschieten; veugel = vogel). Het hoogste aantal eieren, dat reiger, kraai en sperwer in den regel leggen, bedraagt 5; op 5 eieren gaan ze broeden, d.w.z. meer leggen ze er niet bij.

Hebben ze 2 of 3 eieren en worden die uitgehaald, dan komen kraaien en reigers, ik zou durven zeggen, zonder uitzondering in het oude nest niet terug, om er verder eieren in te leggen, terwijl kievieten en dergelijke vogels juist hun nest onderstboven halen en een ander maken. Ik voor mij, bracht het steeds in verband met de omstandigheid, dat eerstgenoemde vogels zooveel uren aan het bouwen van een nest besteden moeten als de kievieten enz. in minuten. Dezen kost het dus niet zooveel moeite, een nieuw nest te maken. Bij uitzondering vond ik wel eens 6 eieren in een kraaiennest en merkwaardig was het, één was altijd heel anders van kleur dan de andere vijf. Men behoeft niet te veronderstellen, dat het een ei van een anderen vogel was; het was bepaald een kraaienei.

Komen we ten slotte nog eens op de reigers terug. Deze geraken soms op nog andere wijze eieren kwijt. Weet dan, dat de nesten van boven zoo ze al niet vlak zijn, dan toch zeer weinig uitholling vertoonen. Ik herinner me nog helder een grooten storm in de maand Juni, eenige jaren geleden.

We liepen 's Zondagsavonds op een draf naar de reigerwei; daar aangekomen, zagen we al van ver eenige nesten op den grond liggen, die uit de boomen geslingerd waren. Verder was de grond bedekt met uitgewaaide doode takken, en vonden we een tiental totaal onbeschadigde eieren, die uit de nesten gewaaid waren en een val van plm. 10 M. gemaakt hadden. Ook de kraaien liepen al daar naar te

zoeken. Behalve eieren waren er ook jongen op den grond terecht gekomen, die nog niet vliegen konden.

Sommige hadden een of beide pooten gebroken. Treffend was het, dat de beklagenswaardige ouders hun jongen ook hier nog opzochten. De schuwheid der reigers, waardoor ze bij onze nadering spoedig opvlogen, belette mij beter waar te nemen, hoe de oude reiger met zijn jong handelde.

En hiermede heb ik getracht, u een beeld te geven van het leven en streven in een reigerkolonie. Moge het uwe goedkeuring wegdragen. Tot slot wil ik u mededeelen, dat u op uwe reis door die Zeeuwsche landouwen, geen moeite meer behoeft te doen, om de reigerwei te gaan bezoeken.

Ik heb u verteld van de reigerwei uit mijne jongensjaren. Helaas, de laatste dezer zagen al den eenen boom vóór, den anderen na, vallen en verkoopen aan lieden, die ze voorbeschikt hadden tot het maken van luciferdoosjes en stokjes. Anders deugt nl. het abeelen hout nergens voor. 't Is de reigerwei uit mijn jeugd niet meer; de reigers hebben andere gelegenheden moeten opzoeken en wonen nu verspreid, wel in dezelfde landstreek hier en daar in afzonderlijk staande abeelen, olmen, zelfs populieren. Doch het eigenaardige, karakteristieke leven is niet half zoo mooi meer waar te nemen. Maar wat te doen? De praktische landbouwer heeft geen oog voor mooie plekjes en lommerrijke hoekjes. Hij vraagt zich af: Geeft het geld in de beurs? En doet het dat niet, dan verdwijnt het om verwerkt te worden tot grond, die rente afwerpt.

Is hem dat kwalijk te nemen; zoo niet, de schoonheid van het landschap gaat er intusschen maar al te zeer door te loor.

Haarlem.

J. VIJVERBERG.

DE BOOMEN IN DEN WINTER.

Hoe mooi is het fijne takkenwerk tegen den strakken winterhemel, hetzij bij klaarlichten dag, bij het kleurig op en ondergaan der zon of in het stille maanlicht. Ik kan er mij niet zat aan zien en verlustig mij zonder ophouden aan de mooie wuivende takkenstelsels van de iepen, de gewrongen figuren van de eikenkronen, de booglijnen van de esschen, de zuivere omtrekken van de linden, de geweldige luchtbezems van de populieren en wilgen en het fijne ragwerk van de slanke berken. Er is geen andere tijd in 't jaar, dat het bijzondere van bouw en vorm der boomen zoo gemakkelijk en duidelijk is waar te nemen als juist in den winter

en het wekt bewondering, te bemerken, door hoe velerlei samenstel van stam en takken en twijgjes de boom er in slaagt, aan zijn bladeren in den zomer de gunstigste schikking te verzekeren, om de grootst mogelijke hoeveelheid lucht en licht te verkrijgen.

Iedere boomsoort heeft zijn bijzonderen vorm, die bij de afzonderlijke boomen zelf weer kleine wijzigingen kan ondergaan, al naar den aard van bodem en groeiplaats, en vooral door de meerdere of mindere beschutting tegen den wind. Ja, de wind is de natuurlijke boomkweeker, hij fatsoeneert, buigt, kneedt en snoeit van af den wortelhals tot in het